

Fen Ö?retiminde Öz- Yeterlik ?nanc? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fen Ö?retiminde Öz- Yeterlik ?nanc? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21754>

Özet

Bu çal??ma, Fatma Haz?r-B?kmaz (2002) taraf?ndan Türkçe'ye uyarlanan ve fen ö?retmenlerinin fen ö?retimi süreçlerine yönelik **öz-yeterlik inançlar?n?** de?erlendirmeyi amaçlayan akademik bir ölçme arac? olan Fen Ö?retiminde Öz-Yeterlik ?nanc? Ölçe?i'ne dair kapsaml? bir giri? sunmaktadır. Ölçek, orijinal yap?s?na uygun olarak iki faktörlü bir yap? sergilemekte olup, uyarlama süreci sonucunda 21 maddeden olu?maktadır. Ölçek, yan?tlay?c?lar?n inanç düzeylerini belirlemek üzere 5'li **Likert ölçe?i** format?nda derecelendirilmi?tir. Elde edilen güvenilirlik katsay?s? (Alfa = 0.85), ölçe?in psikometrik aç?dan yüksek bir iç tutarlıl??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Öz-yeterlik, Fen ö?retimi, Ö?retmen yeterli?i, Likert ölçe?i, Uyarlama, **Faktör analizi**.

Yazarlar

Fatma Haz?r B?kmaz

Amaç

Ölçe?in temel amac?, ö?retmen adaylar?n?n ve mevcut fen ö?retmenlerinin, fen derslerini etkili bir ?ekilde planlama, yürütme ve ö?rencilerin ö?renme süreçlerini yönetme becerilerine dair sahip olduklar? **öz-yeterlik inançlar?n?** nicel olarak ölçmektir. Bu araç, e?itim bilimleri alanında ö?retmenlerin mesleki geli?im ihtiyaçlar?n? belirlemede ve fen e?itimindeki ba?ar?y? etkileyen psikolojik de?i?kenleri incelemeye kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Öz-yeterlik inanc?, bireyin belirli bir alandaki görevleri ba?ar?yla yerine getirme kapasitesine olan ki?isel yarg?s?n? ifade eder. Bu ölçek, fen ö?retimi ba?lam?nda bu inanc?n seviyesini belirleyerek, e?itim politikalar?n?n ve hizmet içi e?itim programlar?n?n geli?tirilmesine bilimsel dayanak sa?lamay? hedefler.

Yap?

Fen Ö?retiminde Öz-Yeterlik ?nanc? Ölçe?i, Albert Bandura'n?n **Sosyal Bili?sel Teorisinden** türetilen öz-yeterlik kavram? üzerine in?a edilmi?tir. Ölçek, ö?retmenlerin fen e?itimi ba?lam?ndaki yetkinlik alg?lar?n? ölçer. Bu yap? genellikle iki temel alt boyutta incelenir:

Ki?isel Fen Ö?retimi Yeterli?i: Ö?retmenin, ö?renci ba?ar?s?n? sa?lamak için gerekli beceri ve bilgiye sahip oldu?una dair inanc?.

Ö?retim Sonucu Yeterli?i: Ö?retmenin çabalar?n?n, ö?rencilerin ö?renme ve ba?ar? düzeyleri

üzerinde gerçekten bir fark yaratabilece?ine dair inanc?.

Ölçe?in uyarlama çal??mas?, fen e?itiminde ba?ar?y? etkileyen kritik bir psikolojik de?i?ken olan ö?retmen yeterlik alg?s?n?n ölçülmesine odaklanm??t?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, **faktör analizi** teknikleri kullan?larak incelenmi?tir. Analiz sonuçlar?, Türkçe uyarlamam?n, orijinal ölçekte oldu?u gibi iki faktörlü bir yap?ya sahip oldu?unu göstermi?tir. Bu durum, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? yap?y? (öz-yeterlik) geçerli bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rulamaktadır.

Yap?lan faktör analizi, Türkçe ölçe?in madde say?s?n?n orijinal formdan farklıla?t???n? ortaya koymuştur. Orijinal ölçek 23 maddeden oluşurken, Türkçe uyarlama formunda 21 madde kabul edilmi?tir. Bu farklılamaya rağmen, faktör yap?s?n?n korunmas?, uyarlamam?n kültürel ve dilsel geçerli?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlıl??? (güvenirli?i), Cronbach **Alfa katsay?s?** hesaplanarak test edilmi?tir. Ölçe?in bütünü için rapor edilen Alfa de?eri .85'tir. Psikometrik standartlara göre, 0.70 üzerindeki Alfa de?erleri kabul edilebilir iç tutarlıl??? işaret ederken, 0.85 de?eri ölçe?in oldukça yüksek düzeyde güvenilir ve tutarlı ölçümler sağlad???n? göstermektedir. Bu yüksek güvenilirlik düzeyi, ölçe?in tekrarlı ölçümlerde benzer sonuçlar verebilece?ine dair güçlü kanıt sunar.

Faktör Analizi

Yap?lan faktör analizi çal??malar?, Fen Ö?retiminde Öz-Yeterlik ?nanc? Ölçe?i'nin 21 maddelik iki faktörlü bir yap?ya sahip oldu?unu kesinle?tirmi?tir. Bu iki faktör, fen ö?retmenlerinin yeterlik alg?lar?n?n farklı boyutlar?n? temsil etmektedir. Bu yapısal uygunluk, ölçe?in Türk kültürüne ve e?itim sistemine ba?arılı bir ?ekilde uyarland???n? göstermektedir.

Faktör yükleri ve madde-toplam korelasyonlar? incelenerek, orijinal ölçekten ç?kar?lan 2 maddenin, Türkçe örneklemede yap?ya yeterince katkı sağlamad??? veya çapraz yüklemeler gösterdi?i tespit edilmi?tir. Bu eleme süreci, 21 maddelik son formun daha temiz ve teorik olarak daha anlamlı bir yap?ya sahip olmas?n? sağlam??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum,

3=karars?z?m, 4=kat?l?yorum ve 5=kesinlikle kat?l?yorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Fen Bilimleri Ö?retmenleri ve Ö?retmen Adaylar?

Ya? Grubu: Yeti?kin (Üniversite ö?rencileri/Meslek sahibi ö?retmenler)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, pedagojik formasyon e?itimi alan veya aktif olarak fen dersleri veren bireylerin yeterlik inançlar?n? de?erlendirmek için uygundur.

Test Metodolojisi: Bireysel öz-bildirim anketi. Yan?tlay?c?lar, fen ö?retimine dair çe?itli yeterlik ifadelerine ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtirler. Ölçek toplam 21 maddeden olu?maktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz-yeterlik, Ö?retmen inançlar?, Fen e?itimi, Psikometrik özellikler, **Güvenirlik**, Geçerlik, E?itim psikolojisi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Fatma Haz?r B?kmaz

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut De?il

Kurumsal E-posta Adresi: fatma.bikmaz@education.ankara.edu.tr (Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi)

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **2002** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ticari olmayan amaçlarla kullan?m? için sorumlu yazar Fatma Haz?r B?kmaz ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Kullan?m ücreti bilgisi, yazar?n kurumsal politikalar?na ba?l?d?r.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? psikometrik raporu mevcuttur. Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na ?uradan ula??labilir: [fen-ogretiminde-oz-yeterlik-inanci-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynakça

Haz?r- B?kmaz, F. (2002). Fen Ö?retiminde Öz- yeterlik ?nanc? Ölçe?i. *E?itim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 1(2), 197-210.

Fen Ö?retiminde Öz- Yeterlik ?nanc? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

1m: Fen dersi için sürekli olarak daha iyi ö?retim yollar? bulaca??m.

21m: Ö?rencileri fen alan?na yönlendirme konusunda ne yapaca??m? bilmiyorum.

ARABPSYCHOLOGY.COM